МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Міністерство освіти і науки України
Український державний університет імені Михайла Драгоманова
Факультет технологій та дизайну
Кафедра професійної освіти
Інститут модернізації змісту освіти
Харківський національний університет імені В.Н . Каразіна
Кафедра гігієни та соціальної медицини
Харківський національний автомобільно-дорожній університет
Кафедра метрології та безпеки життєдіяльності

ПРОБЛЕМИ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ ТА БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ: СУЧАСНІ РЕАЛІЇ УКРАЇНИ

Матеріали
XII Всеукраїнської заочної
науково – практичної конференції
(30 квітня 2026 року, м. Київ)

КИЇВ 2026

УДК 355.58
ББК 68.69
П78
Редакційна колегія:

Шмалєй С.В. - доктор педагогічних наук., професор (головний редактор);
Яшанов С.М. - доктор педагогічних наук., професор (відповідальний редактор);
Шевченко В.В. – кандидат педагогічних наук, професор (заступник відповідального редактора)
Богатов О.І.- кандидат технічних наук, професор;
Володченкова Н.В. -кандидат технічних наук, доцент;
Виноградчий В.І. – доктор економічних наук, професор;
Гвоздій С.П.–доктор педагогічних наук, професор;
Дашковська О.В - кандидат хімічних наук, доцент;
Крутов В.В.- доктор юридичних наук, професор;
Мазепа М.А. – доктор медичних наук, професор;
Міхановська Н.Г.- доктор медичних наук, ст. науковий співробітник
Федорчук- Мороз В.І. - кандидат технічних наук, доцент;
Литвиновський Є.Ю. – кандидат педагогічних наук, ст. науковий співробітник
Редька І.В.- кандидат біологічних наук, доцент;
Слюсаренко Н.В. – доктор педагогічних наук, професор;
Постолатій Т.О. – начальник штабу цивільного захисту університету імені Михайла Драгоманова,(відповідальний секретар).

Затверджено до друку Організаційним комітетом XII Всеукраїнської заочної науково-практичної конференції «Проблеми цивільного захисту населення та безпеки життєдіяльності: сучасні реалії України»

Проблеми цивільного захисту населення та безпеки життєдіяльності: сучасні реалії України: Матеріали XII Всеукраїнської заочної науково - практичної конференції. Київ: УДУ імені Михайла Драгоманова, 2026 . – 205 с. Електронне видання

ISBN 978-966-931-352-2

Матеріали конференції висвітлюють результати різноспрямованих теоретичних і прикладних різноспрямованих досліджень в сфері цивільного захисту, розкривають сучасний стан, напрями та перспективи розвитку освіти в галузі цивільної безпеки та формування культури безпеки життєдіяльності

УДК 355.58
ББК 68.69
П78

ISBN 978-966-931-352-2

© Автори статей, 2026
© Український державний університет імені Михайла Драгоманова, 2026

- Інтерактивні онлайн-платформи та ігрофікація навчання, що підвищують ефективність засвоєння правил безпеки.
- Проведення навчально-практичних семінарів у школах, університетах та громадах із використанням сучасних технологій.

4. Сучасні засоби індивідуального та колективного захисту

- Розробка компактних та ефективних засобів індивідуального захисту від хімічних, біологічних, радіаційних та техногенних загроз.
- Інноваційні конструкції укриттів і тимчасових споруд, що можуть адаптуватися до різних видів небезпеки.
- Використання дронів та роботизованих систем для евакуації та надання допомоги у важкодоступних місцях.

5. Міждисциплінарний та інтеграційний підхід

- Залучення фахівців з різних галузей: цивільного захисту, ІТ, урбаністики, психології та екології.
- Співпраця державних органів, бізнесу та громадських організацій для впровадження інноваційних рішень.
- Використання міжнародного досвіду та стандартів цивільного захисту (наприклад, FEMA, UNDRR) для адаптації інноваційних підходів до національних умов.

6. Прогнозовані результати впровадження інновацій:

- Збільшення оперативності реагування на надзвичайні ситуації та зменшення шкоди для населення.
- Підвищення рівня обізнаності та підготовки громадян до надзвичайних ситуацій.
- Зниження соціально-економічних наслідків небезпечних факторів та оптимізація ресурсів для захисту населення.

Висновок:

Інноваційні підходи до захисту населення від небезпечних факторів та надзвичайних ситуацій є ключовим елементом сучасної системи безпеки. Вони дозволяють інтегрувати передові технології, новітні методи навчання та ефективні стратегії управління ризиками, забезпечуючи всебічний захист життя та здоров'я громадян у умовах постійно зростаючих загроз.

МЕНЕДЖМЕНТ БЕЗПЕКИ ТА ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ У НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЯХ

Шевченко В. В. Силенко Д. А.
Український державний університет імені Михайла Драгоманова
dimasila44@gmail.com

Актуальність дослідження

Зростання кількості та масштабів надзвичайних ситуацій природного, техногенного і соціального характеру зумовлює необхідність удосконалення системи управління безпекою населення. Сучасні виклики, включаючи глобальні кліматичні зміни, урбанізацію, військові конфлікти та техногенні ризики, вимагають комплексного підходу до організації захисту населення.

Ефективність реагування на надзвичайні ситуації значною мірою залежить від якості управлінських рішень та рівня нормативно-правового забезпечення. Недосконаліть правових механізмів, фрагментарність управлінських структур та недостатня координація між суб'єктами системи цивільного захисту можуть призводити до значних людських і матеріальних втрат.

Мета дослідження

Наукове обґрунтування теоретико-методологічних засад менеджменту безпеки та вдосконалення правового забезпечення захисту населення у надзвичайних ситуаціях.

Завдання дослідження

- проаналізувати сучасні підходи до менеджменту безпеки;
- дослідити правові механізми регулювання у сфері цивільного захисту;
- виявити проблеми координації між органами управління;
- запропонувати інноваційні підходи до вдосконалення системи управління та правового регулювання.

Основні тези

1. Сутність менеджменту безпеки у сфері надзвичайних ситуацій

Менеджмент безпеки розглядається як цілісна система управління, спрямована на попередження, мінімізацію та ліквідацію наслідків надзвичайних ситуацій. Він включає:

- стратегічне планування заходів безпеки;
- управління ризиками;
- координацію дій суб'єктів цивільного захисту;
- контроль і моніторинг ефективності заходів.

Особливістю сучасного менеджменту безпеки є перехід від реактивної до превентивної моделі управління.

2. Правове забезпечення захисту населення

Правове регулювання у сфері надзвичайних ситуацій є ключовим елементом забезпечення ефективності управління. Воно включає:

- конституційні гарантії права на безпеку;
- спеціалізоване законодавство у сфері цивільного захисту;
- підзаконні нормативно-правові акти;
- міжнародні правові стандарти.

Важливим аспектом є гармонізація національного законодавства з міжнародними нормами та стандартами безпеки.

3. Інституційний механізм управління безпекою

Система управління включає органи державної влади, місцевого самоврядування, служби реагування та інші суб'єкти. Основними проблемами є:

- дублювання функцій;
- недостатня координація;
- обмеженість ресурсів;
- низький рівень цифровізації управлінських процесів.

Необхідним є впровадження інтегрованих систем управління та чіткий розподіл повноважень.

4. Ризик-орієнтований підхід у менеджменті безпеки

Сучасна система безпеки повинна базуватися на оцінці ризиків, що дозволяє:

- прогнозувати виникнення надзвичайних ситуацій;
- визначати пріоритети фінансування;
- оптимізувати використання ресурсів;
- підвищувати ефективність превентивних заходів.

5. Цифровізація та інновації в управлінні безпекою

Використання сучасних технологій значно підвищує ефективність управління:

- інформаційно-аналітичні системи підтримки прийняття рішень;
- автоматизовані системи оповіщення населення;
- геоінформаційні системи (GIS) для аналізу ризиків;
- використання штучного інтелекту для прогнозування надзвичайних ситуацій.

6. Удосконалення правового регулювання

Для підвищення ефективності захисту населення необхідно:

- оновлення нормативно-правової бази з урахуванням сучасних викликів;
- забезпечення чіткості та узгодженості законодавства;

- впровадження механізмів відповідальності за порушення вимог безпеки;
- розвиток правових інструментів державно-приватного партнерства у сфері безпеки.

7. Міжнародний досвід та його імплементація

Важливим напрямом є використання міжнародного досвіду:

- адаптація стандартів управління ризиками;
- участь у міжнародних програмах безпеки;
- обмін інформацією та технологіями;
- розвиток транскордонного співробітництва у сфері реагування на НС.

Очікувані результати дослідження

- підвищення ефективності системи менеджменту безпеки;
- удосконалення правового забезпечення цивільного захисту;
- покращення координації між суб'єктами управління;
- зменшення негативних наслідків надзвичайних ситуацій;
- підвищення рівня захищеності населення.

Висновки

Менеджмент безпеки та правове забезпечення захисту населення у надзвичайних ситуаціях є взаємопов'язаними складовими ефективної системи цивільного захисту. Їх удосконалення потребує комплексного підходу, що поєднує сучасні управлінські методи, інноваційні технології та ефективне правове регулювання. Лише за умов інтеграції цих елементів можливе забезпечення належного рівня безпеки населення в умовах сучасних загроз.

МЕТОДИКА НАВЧАННЯ ЗДОБУВАЧІВ-МЕДИКІВ ТЕХНІКАМ САМОРЯТУВАННЯ ТА ДОМЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ ПРИ УТОПЛЕННІ

Шевчук О. А.
Вищий навчальний заклад
Державний заклад «Луганський державний медичний університет», м. Рівне
o.a.shevchuk@lsmu.ukr.education

Смертність від утоплень залишається критичною проблемою в Україні, що вимагає від здобувачів вищої медичної освіти (далі – ВМО) не лише знання протоколів реанімації, а й ролі амбасадорів безпекової культури, які володіють сучасними алгоритмами саморятування та просвітництва. У цих тезах ми представляємо результати апробації методики навчання автора як члена Рівненської обласної науково-методичної комісії з питань безпеки життєдіяльності, цивільного захисту та основ медичних знань. Методика базується на поєднанні міжнародних стандартів ILCOR/ERC 2025 (симуляційні технології) та медійних засобах навчання для мінімізації ризиків травматизму під час відпочинку на воді.

Методика навчання апробована під час доповідей на обласних методичних об'єднаннях (матеріали доступні за посиланням: https://nmc.dsns.gov.ua/rv/news/397) та у процесі викладання освітнього компонента «БЖД. ЦЗ. ООП» Державного закладу «Луганський державний медичний університет», де було використано відеоконтент, фотоматеріали тренінгів та кейси регіональних ЗМІ (відеосюжет доступний за посиланням: https://drive.google.com/file/d/11-NoIf-CjwxWHf0_xFL23jRUQ9-MGIse/view?usp=sharing).

Під час викладання ОК «БЖД. ЦЗ. ООП» ми провели анкетування 180 осіб I–III курсів. Встановлено, що попри декларовану обізнаність, 27,3 % респондентів мають особистий досвід утоплення, а понад 60 % – були свідками утоплення інших. Лише 60 %